

Ліцей ще не відкрито, а уроків – вже вдосталь

Джерело фото: Твій Романів

Віктор Радчук

Минулої п'ятниці, 29 серпня 2025 року, у Романові відбулася сесія Романівської селищної ради.

Вона у певному сенсі була знаково-ювілейною, оскільки депутати збиралися у сесійній залі вже у 70-й раз. Задовго до початку сесії у Романові точилися розмови про те, що вона буде непростюю, а можливо, й скандальною. Хтозна, що вкладали у свої очікування щодо скандальності деякі жителі Романівської громади, але, як виявилось пізніше, шанси стати сенсaційно-скандальною 70-а сесія Романівської селищної ради справді могла. За яких обставин справжня сенсація могла відбутися, можна лише здогадуватися. Але, на щастя, сенсації (так само, як і скандалу) на сесії не сталося. А тепер про все, як було і чим все завершилося.

Вже із самого початку сесії всі знали, що основне питання перебуває у переліку під № 4. Депутати мали розглянути і затвердити План трансформації мережі закладів загальної середньої освіти Романівської селищної ради на 2024-2027 роки в новій редакції. Якщо простіше і по суті, то йшлося про місце відкриття ліцею академічного профілю, який має за-

працювати у Романівській громаді із 1 вересня 2027 року.

Згідно із законодавчими нормами і вимогами, так званий академічний ліцей із кількома профілями (не менше 3-4-х) має бути розміщений в окремому приміщенні із достатньою кількістю класів-лабораторій, харчоблоком, актовим і спортивним залом, а також і насамперед – сертифікованим безпековим укриттям. У Романові таке приміщення є, але... Але у ньому сьогодні розташований ліцей № 1, де навчаються діти-ліцеїсти від 1 до 11 класу. Якщо ж вирішити розмістити майбутній академічний ліцей тут же, у теперішньому Романівському ліцеї № 1, то всі інші діти (від 1 по 9 клас включно) мають навчатися у гімназії приблизно на 750-800 місць. У Романові другого такого приміщення немає. Тому логічніше, розумніше і правильніше розмістити початкові (1-4) та гімназійні (5-9) класи у будівлі нинішнього Романівського ліцею № 1. А приміщення, яке найкраще підходить для ліцею академічного профілю (10, 11, 12 класи) довелося шукати поза межами Романова. І найближчим, найзручнішим і найкращим місцем для облаштування такого ліцею академічного профілю стало приміщення Романівського ліцею № 2 у селі Романівка. У 2021-му році такий варіант облаштування академічного ліцею у селі Романівці не викликав у сесійному залі жодного протипу:

більшість депутатів проголосувала за ліцей у Романівці із 1 вересня 2027-го року. Але у 2023/2024 роках ситуація почала докорінно змінюватися, оскільки батьківська громада селища Романів була неабияк стривожена тим, що десятикласники у 2027-му році змушені будуть навчатися у Романівці. Справа дійшла навіть до судового розгляду, і Житомирський окружний адміністративний суд на початку 2025 року виніс постанову про скасування рішення Романівської селищної ради про ПЛАН ТРАНСФОРМАЦІЇ мережі закладів загальної середньої освіти (рішення, ухвалене влітку 2021 року). Суд аргументував своє рішення тим, що питання про розміщення ліцею академічного профілю розглядалося без публічного обговорення. Ось чому у серпні (а реально – до 1 вересня) 2025 року депутатам варто було ухвалити ПЛАН ТРАНСФОРМАЦІЇ у новій редакції. У разі, якщо таке рішення 29 серпня під час сесії буде ухвалено, вже влітку 2026 року Романівська селищна рада зможе ухвалити рішення про утворення ліцею академічного профілю Романівської селищної ради. І, найімовірніше, той ліцей буде розташований у приміщенні нинішнього Романівського ліцею № 2 (с. Романівка). А якщо ж ні, якщо 29 серпня 2025 року депутати не змогли б ухвалити Плану трансформації у новій редакції, то ні весною, ні влітку 2026 року сесія Романівської се-

лицьної ради рішення про утворення ліцею академічного профілю ухвалити не змогла б. І ліцею академічного профілю у Романівській громаді (за такого розкладу подій) взагалі не буде.

Дехто із так званих опозиціонерів вважали, що ліцей академічного профілю для ліцеїстів 10, 11 та 12 класів у Романівській громаді взагалі не потрібен, якщо його не відкриють у Романові. Мовляв, якщо не у Романові, тоді – ніде! А талановиті діти, які після завершення гімназійної стадії навчання захочуть продовжити навчання в академічному ліцеї, пойдуть до Чуднова, до Баранівки чи навіть у Полонне. Як кажуть, хто куди, а більшість тих, хто захоче продовжувати навчання, щоб вступити в університет, взагалі пойдуть до Житомира. Але в жодному разі не у Романівку, бо це «лише село». При цьому опозиція зовсім не знала (і знати не хотіла) справжніх намірів та очікувань батьків, чиї діти живуть у Гордіївці,

30 СЕРПНЯ

ШАНУЮ ВОЇНІВ,
БІЖУ ЗА ГЕРОЇВ
УКРАЇНИ!

2025

Всеукраїнський щорічний забіг
на честь загиблих ГЕРОЇВ
російсько-української війни

РОМАНІВ

Днів багато,
а пам'ять – одна

с. 4

Ось так і з'являються
туристичні магніти.
Причому – справжні!

с. 4

На підході до читача –
«Золота карета...»

с. 2

Булдичеві, Камені, Хижинцях, Старочуднівській Гуті, Ясногороді, Червоних Хатках, Биківці, Соболівці і т. п. Батьківська громада із вищезгаданих сіл особливо й не цікавилась тим, де у майбутньому буде розташований той академічний ліцей. Тим паче, що різниця між тим, куди їхати на навчання до академічного (до Романова чи Романівки) для ліцеїста із Каменя немає. А хіба є різниця

куди їхати до майбутнього академічного ліцею для учня із Червоних Хаток? Якщо у Романів, то це 20 хвилин часу, а якщо у Романівку, то 25 хвилин. Різниця, як бачимо, несуттєва.

Усі ці реалії, деталі і варіанти стосовно розташування майбутнього ліцею академічного профілю депутати Романівської селищної ради повинні були чудово знати.

Продовження на стор. 2.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 76001

Підтримай свободу слова!

ПЕРЕДПЛАТИТИ

на 1 місяць - 30,00 грн,
на 3 місяці - 90,00 грн,
на 6 місяців - 180,00 грн

У найближчому поштовому відділенні!

СПОДОБАЛАСЬ
ГАЗЕТА?

Ліцей ще не відкрито, а уроків – вже вдосталь

Початок на стор. 1.

Тим паче вони мали розуміти, які наслідки може мати для Романівської селищної ради варіант розвитку подій, коли ліцею академічного профілю на території Романівської селищної ради взагалі не буде. Тоді, між іншим, вже із 1 вересня 2026 року десятикласники із Романова та усіх сіл Романівської громади шукали б місце для продовження навчання поза межами громади. А у 2027 році майбутні ліцеїсти-«академіки» із Романівської громади шукали б щастя для продовження навчання у Житомирі, Баранівці, Чуднові, Полонному. Але чи всі батьки з цим погоджуються? Чи спроможна кожна сім'я навчати дитину у Житомирі чи Полонному? У яку копійку це обійдеться для сімейного бюджету? Про ці та подібні запитання мало хто із депутатів навіть замислювався. А тим паче щось там пророкував.

А тепер – до подій у сесійному залі. Восьмеро депутатів із 26-ти на сесію взагалі не з'явилися. У такій ситуації, коли кожен депутатський голос важить дуже багато, така кількість відсутніх неабияк дивувала. Якщо депутати Григор'єв, Багінський на сесіях не бували від часу їхньої мобілізації до лав ЗСУ, якщо депутат Спіцина і Лесько на сесіях не були вже десятки разів поспіль, якщо депутат Орлюк буває у сесійному залі досить епізодично, то відсутність Василя Флуды і Людмили Яшник була відверто несподіваною. Вже на початку процедури розгляду ліцейного питання сюрприз для своїх колег підготувала Ірина Топінко. Вона заявила, що голосувати не може, оскільки вбачає у питанні про ПЛАН ТРАНСФОРМАЦІЇ конфлікт інтересів. Ось тут на сесії сталося диво: замість того, аби зачитати текст заяви про конфлікт інтересів, а потім отримати з цього приводу думку

Джерело фото: Твій Романів

кваліфікованого фахівця-юриста, ситуація із голосом І. М. Топінко зависла у повітрі. А сама Ірина Миколаївна таким чином отримала причину не брати участі у голосуванні.

За таких обставин і у такій ситуації результати голосування неважко було передбачити. За відсутності восьми депутатів, у ситуації із конфліктом інтересів, який виник на рівному місці, у момент, коли деякі депутати завагалися і вирішили утриматися, рішення про ПЛАН ТРАНСФОРМАЦІЇ не набрало необхідної кількості голосів. У залі запахло справжньою сенсацією. Перспектива відсутності у Романівській громаді профільного ліцею враз і несподівано, одразу на повен зріс стала РЕАЛЬНОЮ. А це означало суперскандал. Романівська громада у такому разі позбавляла себе могутнього навчального закладу на сотню працівників, який щороку привносив би до бюджету Романівської селищної ради від 4,6 до 6,8 мільйона гривень податкових

надходжень. А що означає для Романівської громади втрата 80-ти педагогічних місць? І нарешті – куди подінуться ті діти, які із 1 вересня 2027 року захочуть навчатися в академічних ліцеях? Хто їх підвезе до Баранівки чи Чуднова? Скільки грошей має витратити сім'я на доправку до Житомира ліцеїста із Романова, Биківки, Врубліки і т. п. А харчі? А платня за квартиру чи хоча б гуртожиток? Цього ніхто не рахував, про це мало хто навіть ДУМАВ. А дарма! Бо депутат має не лише з'являтися на сесії і піднімати руку «так, як треба», але й ще ж і думати. Хоча б про наслідки свого голосування.

Дивно, але у такій ситуації на сесії панувала доволі спокійна обстановка. Депутати наче й не розуміли, що вони накоїли. Виступ голови профспілки працівників освіти Тетяни Медлярської, яка відверто пояснила депутатам про їхню відповідальність (насправді про повну безвідповідальність), трішечки розтопив кригу абсурду, який виник з вини некомпетентності чи байдужості деяких депутатів.

Депутат Іван Кіндрук запропонував тим, хто не голосував, обґрунтувати свою позицію. Директор Романівського ліцею № 1 О. П. Войтюк нарешті повідомив, що приміщення Романівського ліцею № 1 готове прийняти лише

гімназійні класи, а розмістити поряд ще й академічний ліцей взагалі неможливо. Важко пояснити, що ж все таки відчували у цей момент деякі депутати, але якраз у ці хвилини прозвучала пропозиція провести повторне голосування щодо Плану ТРАНСФОРМАЦІЇ і тим самим ще раз спробувати дати шанс для створення ліцею академічного профілю у межах Романівської громади. Як виявилось, шанс пощастило реалізувати, і 16 із 18-ти присутніх депутатів Романівської селищної ради проголосували «за» План трансформації мережі закладів середньої освіти у новій редакції. А це означає, що шанс проголосувати за створення ліцею академічного профілю у межах Романівської селищної ради поки що зберігається, а чи буде ухвалене рішення про створення ліцею, вирішуватимуть депутати вже влітку наступного року. Цілком можливо, що влітку 2026-го у сесійному залі Романівської селищної ради будуть вже зовсім інші обличчя. Але це – в разі проведення виборів хоча б навесні 2026 року.

До речі, якраз минула, 70-а, сесія Романівської селищної ради дуже яскраво і рельєфно продемонструвала слабкість, неймовірно слабку компетентність, а головне – кричущу безвідповідальність багатьох депутатів. Ні тобі партійної принциповості, жодних ідейних засад або хоча б розуміння важливості тих чи інших інституцій у житті громади депутати Романівської селищної ради так і не виявили. Голови постійно діючих депутатських комісій, керівники депутатських фракцій, агон – де ви? А де громадськість, де активісти, які щовечора всідаються за клавіші комп'ютера, аби щось там прокукурікати у місці, де щось там підслухано. А прийти на сесію, висловити (а краще обґрунтувати) свою позицію і вже зараз щось конструктивне запропонувати! А як же інакше? А як же люди знатимуть, кого обирати в депутати, а кого – у жодному разі – НІ!

Ось такими уроками позначила свою роботу ювілейна, знакова і цікава 70-а сесія Романівської селищної ради. І ці уроки треба вчити!

На підході до читача – «Золота карета...»

Наталія Рісіч

Анонс щодо появи перекладу на українську одного із оповідань уславленого польського письменника Казимира Трухановського «Золота карета ясновельможного пана сенатора» з'явився, по суті, ще 19 серпня 2025 року.

Того дня у сесійному залі Романівської селищної ради проходив форум «Уроцище Виспа: спадщина та майбутнє», а одним із спікерів справді цікавого заходу став директор департаменту екології та природних ресурсів Житомирської ОВА Олександр Кондратюк. Його виступ виявився справжньою інтелектуальною окрасою проведеного форуму, і якраз під час свого виступу Олександр Павлович зауважив, що нині завершує художній переклад оповідання Казимира Трухановського «Золота карета ясновельможного пана сенатора».

Про Казимира Трухановського неодноразово згадували як про письменника-земляка, який народився у Романові у

1904 році. У середині 20-х років минулого століття молодий романівчанин емігрував (через перетин кордону) до Польщі і з тих пір там працював, жив і займався літературною діяльністю.

«Золота карета ясновельможного пана сенатора» – оповідання, яке викликає і викличе неодмінний інтерес у багатьох жителів Романова, як, власне, у багатьох краєзнавців Житомирщини, оскільки у ньому описані сторінки побуту Романова часів графа Юзефа Августа Ільїнського – власника легендарного маєтку, про який у Романові знають як про зниклу споруду.

Досі оповідання «Золота карета ясновельможного пана сенатора», яке входило до збірки оповідань К. Трухановського «Нічні ораторії», друкувалося лише польською мовою, тому доробок О. П. Кондратюка обіцяє стати дуже важливим кроком у справі популяризації історії Романова на основі прочитаного художнього твору. У тому, що романівчани матимуть змогу прочитати легендарно відоме оповідання, сумнівів майже не виникає. Проте поки що можна сказати, що вже за два, максимум три місяці книжка, яка зацікавить багатьох романівчан, з'явиться у світ, а про її появу та презентацію для читачів ми сповістимо додатково.

Освітні втрати і розриви – кличемо на поміч і сім'ю

Віктор Першко

Перший вересневий вихід нашої газети однозначно потребує уваги до шкільного життя.

Початок нового навчального року завжди і традиційно стає важливою темою не лише для школярів, гімназистів, ліцеїстів та їхніх педагогів. Початок вересня – це старт нових надій, нових сподівань, нових успіхів і навіть певних невдач. У шкільному та освітянському житті всього буває, тому ми маємо говорити як про здобутки та перемоги наших дітей, так і про проблеми, які виникають на ниві шкільної науки.

Цього року одним із важливих питань, яке хвилює педагогів наших навчальних закладів, є питання освітніх втрат і так званих освітніх розривів, які виникли і поглибилися у зв'язку із порушеннями освітнього процесу через повномасштабне російське вторгнення в Україну. 27 серпня 2025 року, якраз напередодні старту нового навчального року, у Романівському ліцеї № 1 було проведено методичний стартап, учасниками якого стали більше пів сотні педагогів із навчальних закладів Романівщини.

Темою розмови учасників педагогічного зібрання якраз і стали питання освітніх втрат і освітніх розривів у стінах загальної середньої освіти. Під час заходу зазначалося, що учні більшості освітянських навчальних закладів Романівської селищної ради мають прогалини у знаннях, вчителі б'ють тривогу з приводу відставання значної кількості школярів від орієнтовно-очікуваних резуль-

татів навчання. Усі розуміють і погоджуються, що уповільнення академічного прогресу у школах та ліцеях зумовлене через певні психологічні стреси, які дуже відчутно впливають на навчальний процес загалом. Втім, погоджуватися із певними недоліками, викликаними проблемами суто військового часу, можна, але не можна погоджуватися із тим, що слабка чи низька якість навчання українських дітей – річ запрограмована і з цим нічого не можна вдіяти.

Педагоги вже давно (щонайменше 10 років тому) помітили, що будь-які суспільні катаклізми, тотальні порушення звичного

навчального процесу неодмінно призводять до освітніх втрат, зниження пізнавальних успіхів більшості дітей шкільного віку. І цього разу, 27 серпня 2025 року, у залі Романівського ліцею № 1 йшла дуже цікава розмова про те, як уникнути провалів у процесі засвоєння знань учнів, про те, якими методами, інструментами та методиками можна наздогнати пропущене у ході навчального процесу.

Ми не будемо заглиблюватися у деталі суто фахової педагогічної розмови про шляхи подолання освітніх втрат. Залишимо ці деталі педагогічного процесу для вчительства, яке з усіх сил намагаєть-

ся мінімізувати освітні втрати, а в разі, якщо вони сталися, педагоги шукають будь-яких методів подолання виниклого відставання.

Нам хотілося б загострити суто батьківську увагу на темі освітніх втрат, на тому, що у школярів виникають провали і навіть великі паузи, коли програмовий матеріал просто проходить повз увагу учня. Дехто із батьків прекрасно розуміє, що в умовах воєнного стану їхня дитина, школяр, ліцеїст далеко не завжди спроможні засвоїти навчальний матеріал із того чи іншого навчального предмету. Тому батьки шукають вчителів для додаткових індивідуальних занять із їхньою дитиною. В Україні давно всі знають, що таке репетиторство і яка вартість подолання освітніх прогалин у знаннях для сімейного бюджету. Щоправда, репетиторів наймають тоді, коли школяр-ліцеїст навчається вже у випускному класі і готується до вступу у вищий навчальний заклад.

Але ж освітні втрати трапляються вже у третьому, п'ятому, сьомому дев'ятому класі, бо негативні перебої у навчальному процесі стосуються учнів усіх класів. І поки питання про пошук репетитора, який має підтягнути ліцеїста з певного предмету до належного рівня успішності, вирішується більш чи менш успішно, діти мають отримати поштовх до того, аби зривів у вивченні навчального матеріалу було якомога менше. Такі настанови мають звучати у сімейному колі, коли батьки хоча б раз чи два на тиждень предметно, конкретно і системно цікавилися б тим, що саме вивчає їхня дитина у школі. Є всі підстави вважати, що у низці ситуацій прогалини у знаннях можна безболісно подолати за допомогою батьків, за умови, якщо ті справді цього бажають і систематично цікавляться станом успіш-

ності своєї дитини. Особливо це стосується школярів молодшої (початкової) ланки, а також учнів так званого гімназійного віку (5–9 класи). Дитина, школяр, ліцеїст насправді потребує хоча б психологічної підмоги від сімейного середовища, і батьківська (материнська) роль у цьому процесі винятково важлива. Освітні втрати насамперед дошкуляють тим учням, які живуть самі по собі, які через багато причин опиняються поза зоною сімейної опіки якраз у питаннях навчання та успішності.

Якихось важливих, унікальних чи складних рецептів підвищення уваги до навчання дитини з батьківського боку у науці немає, бо у кожній сім'ї є свої традиції, звички та стереотипи у ставленні до дітей. Однозначного рецепту, як допомогти дитині вдома, як не дати розгубитися чи занепасти духом у ситуації, коли щось не виходить, щось не сприймається чи й взагалі ситуація із навчанням заходить у глухий кут, немає. Хоча, якщо по правді, глухих кутів у навчальній діяльності дитини бути не може. Якщо вчителі, найближчі до учня батьки, родичі та близькі люди виявляються достатньо уважними. З цим у нас є певні проблеми. Щодо батьків, які десь далеко, які мобілізовані до війська чи поїхали на заробітки, то тут все ясно. Тут дитині потрібна особлива чи то навіть спеціальна допомога. Але ж у більшості дітей батьки, діди, бабусі – на місці. Однак вони вважають, що питання про освітні втрати – це прерогатива школи, педагогів і т. п. І ось тут трапляється те, що потім подолати неможливо або ж дуже важко. Бо насправді шукати репетитора у дев'ятому чи одинадцятому класі, аби покращити ситуацію у навчанні, – річ запізнана і дуже невдачна. Батьки повинні про це знати і робити певні висновки.

Нові правила виїзду за кордон: які зміни очікують на українців

Чоловікам віком 18–22 років дозволили виїзд за кордон – уряд оприлюднив нові правила.

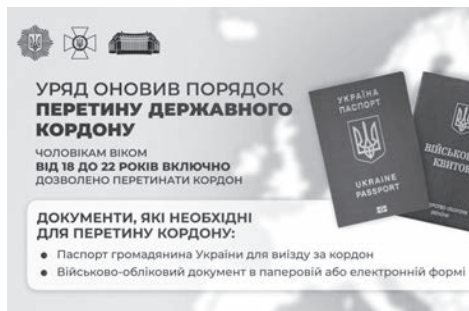
Вони стосуються також жінок, для яких діяли обмеження, зокрема депутаток місцевих рад.

Чому зміни ухвалили саме зараз та які документи потрібні для перетину кордону – дослідив Центр громадського моніторингу та контролю.

Правила для чоловіків

Ідея змінити правила виїзду для молодих чоловіків була озвучена президентом України в середині серпня. На думку Володимира Зеленського, такі заходи допомогли би відчути більше свободи й впевненості багатьом українським родинам. Відповідну постанову урядовці оприлюднили наприкінці місяця. Виїжджати дозволили чоловікам віком 18–22 років. Правила стосуються також громадян, які з різних причин опинилися за кордоном.

Що саме потрібно для виїзду, на брифінгу у Медіацентрі Україна роз'яснив речник Державної прикордонної служби

Андрій Демченко. «Щоб чоловікові у віці 18–22 років виїхати за кордон, треба при собі мати закордонний паспорт, а також обов'язково наявність військово-облікового документа. Як у паперовому вигляді, так і в електронному форматі. Без цього документа людина може отримати відмову у перетині кордону», – зазначив він.

Оформлюють охочих на виїзд вже у пунктах пропуску прикордонні інспектори. Єдина категорія чоловіків 18–22 років, які не можуть виїхати, – це ті, хто працює в органах місцевої влади та місцевого самоврядування. Їм і надалі можна виїжджати за кордон тільки у відрядження.

Виїзд для жінок

Внесли урядовці і важливі зміни щодо виїзду жінок. Йдеться зокрема про депутаток місцевих рад – вони не могли залишати територію країни більш ніж два з половиною роки (уряд заборонив їм виїзд у 2023). «Раніше навіть у законну відпустку вони не могли виїхати – щоб побачити рідних чи привезти допомогу для наших військових. Це обмежувало волонтерську діяльність і змушувало деяких складати мандат», – так прокоментувала ситуацію Прем'єр-міністерка України Юлія Свириденко. Зміни стосуватимуться майже 15 тисяч українок.

Втім, у цій постанові також є винятки. Як пояснив глава МВС України Ігор Клименко, виїзд дозволили тим, хто не отримує зарплату з місцевого бюджету. «Депутат місцевої (сільської, селищної, міської, районної у містах, районної, обласної) ради – це неоплачувана діяльність. Тож законодавство не забороняє працювати на інших роботах, зокрема тих, що не пов'язані з органами місцевого самоврядування. Наприклад депутатка місцевої ради може бути вчителькою чи лікаркою. У такому

разі вона може перетинати кордон», – наголосив міністр. Водночас депутатки, що працюють в органах місцевого самоврядування та отримують зарплату з місцевого бюджету, – зможуть виїжджати за кордон лише у відрядження.

Причини і наслідки змін

Виїзд за кордон для низки українців обмежили з початком повномасштабного російського вторгнення. Йшлося про чоловіків віком 18–60 років та деякі категорії військовозобов'язаних жінок. А у 2023 році, після низки гучних скандалів з виїздом депутатів за кордон, обмеження поширили і на депутатів рад усіх рівнів – і жінок, і чоловіків, яким за 60.

На тлі цих обмежень з'явилась, зокрема, тенденція юнакам залишати країну до повноліття, повідомляли у Міносвіти.

Виникла у державі і суперечлива ситуація щодо призову: він не передбачений для чоловіків до 25 років. Втім, виїжджати за кордон їм на разі також не можна. Змінити це – незабаром планує Верховна Рада. Там зареєстрували відповідний проект закону.

Днів багато, а пам'ять – одна

Віктор Першко

Хтось обов'язково скаже, що днів пам'яті у нас насправді за-багато, у той час, як самої пам'яті – не дуже.

У нашому календарі є дні пам'яті жертв війни, є дні пам'яті жертв нацистських концтаборів, є окремий день героїв, є дні пам'яті та примирення. Якщо спробувати дослідити усі 365 сторінок річного українського календаря, то можна дечого про пам'ять ще знайти. Але 29 серпня ми вже вкотре відзначаємо як День пам'яті героїв, полеглих у російсько-українській війні. Сьогодні багато хто в Україні пам'ятає той серпневий день 2014 року, коли біля міста Іловайськ російські БТГ (батальйонно-тактичні групи), які відкрито і віроломно вторглися на територію нашої держави, розстріляли майже півтисячі українських воїнів, що потрапили у тактичне оточення. Остаточної відповіді про те, чому і як так сталося, що ми на своїй землі, у своїй країні опинилися в оточенні нехай і сильнішого на той час ворога, ніхто не дав. Сьогодні не прийнято згадувати імена генералів Гелетея, Муженка, Литвина та деяких інших стратегів ЗСУ, які зобов'язані були

щонайменше не допустити брутальної розправи над погано озброєним складом батальйонів ЗСУ. Але згадати і пам'ятати про загиблих на полях російсько-української війни ми просто зобов'язані і мусимо це робити упродовж багатьох десятиліть, якщо й не сотень літ.

Хтось із мудрих, пробувши зосередитись на проблематиці пам'яті полеглих у боях за країну воїнів, сказав вичерпно коротку, але дуже влучну для нас фразу: «**Найкраща пам'ять – це совість і відповідальність**». Здається, краще й не скажеш! Бо полеглих пам'ятають не лише із букетом квітів біля пам'ятника героям чи меморіальної дошки, бо загиблих пам'ятають не лише тоді, коли оголошують хвилину мовчання, бо героїв пам'ятають тоді, коли ми готові захистити те, чого прагнули, але не встигли захистити вони. Пам'ять – це не тільки закарбовані у сві-

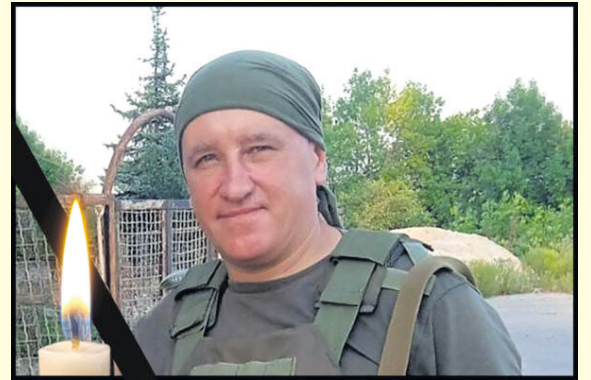
домості прізвища та імена, а найпершим чином – це **відповідальність перед собою, перед країною і людьми за те, за що загинули воїни-патріоти. Совість і відповідальність – це готовність і налаштованість жити так, аби не було соромно, а тим паче боляче і гірко за ту країну, за ту землю і батьківщину, за яку хтось віддав своє життя**.

Хто віддав найдорожче за те, щоб все було правильно, чесно, справедливо і по совісті. Ось це точно – пам'ять!

Традиція відзначати пам'ятні дати чи визначні події заходами спортивного напрямку сформована дуже давно. Адже прадавній воїн-спартанець сповістив про визначну перемогу своїх побратимів над військом загарбників саме за допомогою пробігу, який став популярним у цілому світі як марафонський. Тому 29 серпня 2025 року в Україні найпопулярнішим заходом із вшанування полеглих у

ході російсько-української війни героїв стали забіги, напівмарафони, до яких долучилося сотні тисяч людей. У Романові 30 серпня 2025 року на старт вийшла рекордна кількість учасників забігу, яких коли-небудь бачила місцева площа Єдності. Девіз заходу: «Шаную воїнів. Біжу за героїв України!». Не сотня, а сотні людей стартували цього дня, аби долучитися до естафети пам'яті і вдячності тим людям, яких у Романові знали, з якими спілкувались, з якими дружили, але які загинули за волю, свободу і незалежність своїх земляків і України в цілому. Люди різних вікових категорій долучилися до забігу пам'яті. і це було зворушливо і щиро. Ще одним символом нашої пам'яті і водночас щиро-сердечних сподівань стало відкриття Дерева надії. На околиці тієї ж площі Єдності на початку липової алеї символом віри та підтримки тих, хто зник безвісти, і так само тих, хто потрапив у ворожий полон, стала горобина. Відтепер на ній підвішені стрічки із іменами 47-ми воїнів-романівчан, які зникли безвісти, і тих 10-ти воїнів ЗСУ, які за різними відомостями перебувають у полоні. Біля невеличкої горобини зі стрічками пам'яті зібралися сотні людей, які схилили голови в знак пошани і підтримки тих сімей, які сподіваються на повернення найрідніших додому. Безумовно, вони ще повернуться, а ми ще почекаємо!

Кажуть, що поети пишуть не стільки розумом, скільки серцем. І душею. Тому пройти повз прояв поетичного звернення від вдячного земляка до полеглого воїна-патріота було просто неможливо. Тому ще раз і ще раз...

Пам'яті Володимира Савченка

Коли стихли найперші грози
І скінчивсь велелюдний плач,
На папері суворой прози
Я кажу і своє: «Пробач...».

Було дружньо, було і не дуже
(Ти у кожному буєш, весно!..),
Та при зустрічах тисли руки
І у вічі дивилися чесно.

Чому так?.. А чи варто гадати,
Вирізняти у сталім причину.
Бо таким народила мати,
Давши в спадок таку сорочину.

В кожні очі загляне клята,
Одягнувши в мерзенний одяг.
Тихо тліє цигарка зім'ята
В тон глумливих вселенських рапсодій.

Юрій Ясінський

Ось так і з'являються туристичні магніти. Причому – справжні!

Віктор Першко

Новина про те, що 24 серпня 2025 року на в'їзді до села Подолянці відкрили меморіальний комплекс, присвячений дуже відомому жителю цього села Леоніду Стаднику, розлетілася дуже швидко.

Велет із офіційно визнаним зростом у 2 метри і 54 сантиметри свого часу був не лише рекордсменом зросту у світі, але й чемпіоном, працюютою, дуже скромною і водночас освіченою людиною. Про те, що Леонід Стадник спілкувався із багатьма жителями Німеччини, США, Австралії та деяких інших країн, земляки також добре знають. Загалом рішення про збереження пам'яті про добру і високоморальну людину народилося у Подолянці не випадково, а керівник Вільшанської громади Сергій Мельник із розумінням та бажанням посприяти такій ініціативі підтримував гарну справу. Перше, на що хотілося б звернути увагу, – це те, що меморіальний

комплекс на окраїні Подолянців був споруджений і облаштований виключно на благодійні кошти та зусиллями місцевих підприємців, доброзичливців, які не в останню чергу вболівають за рідне село, громаду, яка справді розвивається у всіх напрямках. Адже хто б і що не казав, але меморіал Леоніду Стаднику (можливо, назва об'єкта аж занадто гучна) вже зараз перетворюється на такий собі туристичний магніт, який радо відвідують насамперед пасажири багатьох маршруток із Любара, багатьох міст та містечок Хмельниччини, Тернопілля. Так вийшло, що поряд із Подолянами пролягає дуже жвава автомагістраль, тож популярність найновішого туристичного об'єкта всієї Житомирщини сьогодні лише зростає. Щодо задуму, то він був доволі простим. Місцевий підприємець коваль Олег Якимчук виготовив композицію «Наш велетенський», а всі інші компоненти комплексу розмістилися у зовсім невеличкому приміщенні, яке проглядається скрізь скло. Таким чином, комплекс-музей поки що можна оглянути навіть без екскурсовода і фактично у будь-яку пору доби. Тут поступово, але з'являються усі елементи зручностей, яких потребують туристи, – є туалет,

вода і т. п. Невдовзі тут з'явиться апарат для приготування кави, тубус зі смаколиками тощо. Словом, все складається так, як треба, – об'єкт-комплекс, який спочатку мав нагадувати людям про найвищу людину світу, стає справжнім туристичним магнітом, який не лише притягує туриста, але й стимулює розвиток певної туристичної інфраструктури. Той же Сергій Мельник, як голова Вільшанської громади, зауважує, що вже у найближчий час комплекс, який виник за ініціативою земляків Леоніда Стадника, треба обов'язково вдосконалювати. Адже експонатів, які пов'язані із життям Леоніда, нині так багато, що навіть часті заміни тієї експозиції, яку облаштували на час відкриття меморіалу, не вирішать проблеми. Потрібен корпус – приміщення, де можна було б зберігати окремі предмети із його побутових речей (наприклад взуття 62-го розміру і відповідних розмірів одягу). Окрема локація має передбачити появу автомобіля, квадроцикла, можливо, й трактора та інших механізмів, які свого часу були подаровані Леоніду Стаднику добрими людьми-благодійниками. Таким чином, йдеться про розвиток вже справжнього і навіть потужного музейного осередку. С. А. Мельник каже, що є

всі підстави, розрахунки та пропозиції, які передбачають всенародну ініціативу як головний рушій та двигун у розвитку цікавого музейного осередку. Слід зауважити, що керівник Вільшанської громади розуміє справжню значимість туристичного об'єкта і планує вже найближчим часом назвати вулицю, де жив Леонід Стадник із матір'ю, його іменем. Вулиця вже зараз має привабливий вигляд. Її заасфальтують, і кожен, хто побажає побачити не лише меморіальний об'єкт на в'їзді до села Подолянці, але й саму хату, де жив свого часу найвищий чоловік планети Земля, зможе це зробити.

Мабуть, варто зазначити, що Вільшанська громада упродовж кількох років стала значно привабливішою з точки зору комунально-інфраструктурного облашту-

вання. Ледь не щороку (навіть у часи воєнного стану) тут активно і якісно ремонтують (як правило, асфальтують) сільські вулиці у селах громади. Для багатьох громад є проблемою відновлення табличок із вказівниками населених пунктів, але якраз у Вільшанській сільській раді із цим питань немає. З усіх усюд кожен, хто в'їжджає на територію Вільшанської громади, одразу ж зустрічається із відповідним, гарно облаштованим знаком, вказівниками і т. п. Зрештою, так і має бути, бо туристична привабливість – це насамперед охайність, чистота, порядок, які постійно підтримуються. А все інше – справа людської ініціативи, бажання і вболівання за своє село, за довкілля, яке люди звикли називати своєю батьківщиною. Тільки і всього.

Партія «Наш край» увійшла в історію як проукраїнська!

Тиждень тому у Києві проходив з'їзд політичної партії «Наш край».

З-поміж багатьох питань та рішень, які обговорювали делегати з'їзду, було і **звернення до однопартійців та депутатів, обраних від політичної партії «Наш край».**

З огляду на те, що восени 2020 року на виборах до місцевих рад багато виборців Житомирщини, у тому числі жителів Чуднівської міської та Романівської селищної ради, віддали перевагу представникам політичної партії «Наш край», ми вирішили ознайомити читачів нашої газети із основними положеннями та змістом звернення.

Із початком російсько-української війни і масованого вторгнення рашистських загарбників в Україну події політичного життя відійшли на другий план, оскільки усі сили та засоби країни були мобілізовані на відсіч ворогу. Але минуло кілька місяців, розрахунок ворога на швидке загарбання України виявився мильною бульбашкою, тож всередині України розпочалися перші зусилля щодо пошуку винуватців вторгнення і відвертих ворогів нашої держави. У перелік ворогів України

хтось поспішив записати цілу партію «Наш край», мотивуючи таку ініціативу тим, що, мовляв, у низці регіонів України, окупованих рашистськими військами, депутати від «Нашого краю» стали на шлях співпраці із окупантами. Відтак Міністерство юстиції України подало позов до суду з вимогою закриття і заборони «Нашого краю». Звісно ж, поодинокі факти колаборації із окупаційною владою з боку членів політичної партії «Наш край» були відомі.

«Війна – це завжди момент істини, коли в людях проявляються їхні найкращі чи, навпаки, – найгірші риси. Життя показало, що у кожній державній установі або ж у політичній партії є герої-патріоти. Але й трапляються і зрадники-колаборанти. І недопустимо, аби кілька людей, які подалися на співпрацю із окупантами, кидали

тінь недовіри на всю партію, на всіх людей, які до неї входять», – такими словами автори звернення до членів партії «Наш край» пояснюють ситуацію, що склалася навесні і влітку 2022 року. При цьому слід взяти до уваги, що із перших днів повномасштабного вторгнення росії 926 партійців «Нашого краю» пішли на фронт добровольцями, а за минулі десять років активної діяльності партії не знайшлося жодного вислову на користь рашистської федерації. Поки позов від Мін'юсту розглядався у судах, всілякі телеграм-канали та зливні бачки найсумнівішого гатунку розпочали справжнє цькування партії і тих партійців-патріотів, які боронили українську землю.

Делегати 40-го позачергового з'їзду політичної партії «Наш край», який пройшов напри-

кінці серпня 2025 року у Києві, заявили що відповідальність за зраду чи колабораціонізм має бути **персональною**. У будь-якій політичній силі можуть перебувати люди, які обрали шлях зради, і за це вони мають понести заслужене покарання. Партія «Наш край» відразу виключила зі своїх лав осіб, які зрадили інтереси країни. Але їхні вчинки не можуть кидати тінь на десятки тисяч чесних людей – на 10 тисяч членів партії та майже 1700 депутатів місцевих рад, що представляли «Наш край», працюють для громад, воюють і волонтерять.

Автори тексту ЗВЕРНЕННЯ партії «Наш Край» підкреслюють: **«Під час війни ми вважаємо недопустимим брати участь у політичних чварах, які роз'єднують країну. Битися маємо лише з ворогом – росією.**

А об'єднуватися навколо єдиного прапора: нашого національного синьо-жовтого стягу.

Закликаємо усіх партійців, депутатів, прихильників «Нашого краю» продовжувати чесно виконувати свої обов'язки до наступних виборів. Закликаємо вас завжди тримати проукраїнську позицію, бути державниками й захищати інтереси своїх громад.

*«НАШ КРАЙ» – проукраїнська партія, яка завжди відстоювала місцеве самоврядування, демократію, інтереси України та її громадян. Сьогоднішнє рішення про саморозпуск партії – це про політичну зрілість та здатність бути політично відповідальними. Люди мають знати, що навіть перемога партії у судах не може компенсувати їй грандіозної репутаційної шкоди, завданої десятками інформаційних атак з метою пошуку примітивного хайпу та бажання певних чиновників вислужитися під гаслами пошуку ворогів. Символічно завершуючи шлях партії, **ми вирішили усі залишкові кошти з партійних рахунків спрямувати на потреби Збройних сил України.***

Бо перемога України – це мета, яка об'єднує всіх нас. Так було 24 лютого 2022 року.

*Так є і буде завжди.
Слава Україні!*

Лідер на два фронти! Це – вперше, це – відповідально, але ж і почесно

Віктор Єрофеев

Коли ми розповідаємо про футбол, ми не забуваємо, що живемо у військовий час, про те, що там, на «нулі», воюють наші хлопці, що хтось гине, а від ракетних атак страждають десятки тисяч українців.

Ні, футбол не є втечею від реальності, а навпаки – це ознака того, що ми живемо і множимо спротив. Це однозначний прояв сили духу народу, який не має жодних намірів коритися чи поступатися.

Минулий тиждень був насичений спортивними змаганнями, однак футбол однозначно був у центрі суспільної уваги. У тому числі й обидва чемпіонати, в яких бере участь романівський ФК «VIVAD». У чемпіонаті Житомирської області романівчани 30 серпня грали на виїзді в Андрушівці. Тамтешня команда «Світанок» за всіма показниками виступів у нинішній першості є відвертим аутсайдером. Тому ні у кого із вболівальників обох команд сумнівів не виникало – переможе «VIVAD» і чергові три очки допоможуть романівській команді утримувати позицію беззаперечного лідера першості Житомирщини. Єдине питання полягало у тому, скільки м'ячів у ворота суперників заб'ють гравці чемпіона Житомирської області. Ну і ще одне – чи зможуть футболісти із Андрушівки забити у ворота романівської команди хоча б один гол? З відповіддю на перше запитання гравці ко-

манди «VIVAD» не барилися – вже після першого тайму на табло горіли красномовні 4:0, а в другому таймі «VIVAD» забив ще два голи у ворота суперників. Звісно ж, не пропустивши жодного гола у свої ворота. Якщо врахувати, що найближчий переслідувач нашої команди у першості області ФК «Бердичів» поглумився на своєму полі над СК «Гладковичі» (рахунок 7:0), то можна стверджувати, що відрив у шість очок між першою турнірною сходинкою, яку посідає «VIVAD», і другою, яка належить бердичівській команді, зберігається досі. Третє місце посідає СК «Коростень», який так само, як і «VIVAD», поєднує виступи у чемпіонаті Житомирщини із виступами у чемпіонаті України серед команд-аматорів. Про нього ми розповімо трохи нижче. А

тему чемпіонату Житомирської області можна доповнити хіба що подією, яка відбулася у Новій Боровій. Там, також у суботу, 30 серпня, місцевий «Оріон» приймав радомишльський «Мур-Транс». Якщо взяти до уваги остаточний рахунок матчу, де також (як, наприклад, у Бердичеві) було забито сім голів, то він має куди цікавіший вигляд, аніж обидві гри за участі ФК «VIVAD» та ФК «Бердичів». Бо у Новій Боровій була інтрига, бо голи забивалися у гострому і напруженому двобої, і глядачі до кінця гри перебували у стані драматичного очікування остаточного результату. «Оріон» на цей раз вирішив ситуацію на свою користь (рахунок гри 4:3), а радомишляни ще раз показали, що жодних шансів на 4-е місце у підсумковій таблиці чемпіонату Житомирської області зразка 2025 року у них немає. Точніше – вони їх втратили, а їхній головний суперник у цьому ракурсі ФК «Станишівка» навпаки – виступає куди впевненіше і переконливіше.

А тепер до чемпіонату України серед команд-аматорів. Тут відбулося лише два стартові тури, однак лідер турнірної таблиці вже є. І ним стає романівський ФК «VIVAD». Це однозначна несподіванка для багатьох учасників чемпіонату, для більшості так званих фахівців, експертів, які ще місяць тому розповідали про те, що «VIVAD» залишився у старому складі, що команду покинули найбільш зіркові футболісти, а ті, що залишилися, будуть, імовірно, статистами, аніж активними суперниками. Поки що все із точністю до навпаки, а романівський клуб, отримавши стовідсотковий результат, забивши у стартових двох матчах шість м'ячів, готується до справжніх битв, бо всім зрозуміло –

«VIVAD» порушив певні устої, чийсь традиції, очікування та сподівання. Тепер проти НАС гратимуть із подвійним зав'язтням, і добре було б, якби нашими союзниками були б хоча б чесні і неупереджені судді. Вже завтра – післязавтра (7 вересня 2025 року) романівські футболісти гратимуть черговий матч із ФК «Тростянець», командою, яка посідає ДРУГЕ місце після двох стартових поєдинків аматорського чемпіонату України. Романівчани гратимуть у гостях і зустрінуться із досить укомплектованим футбольним колективом на чолі із іменитим футболістом Василем Сачком, який нині тренує ФК «Тростянець». Нам залишається лише тримати кулачки за своїх земляків, побажати їм удачі і гарної дороги.

Р. S. Зауважимо, що друга команда від Житомирської області, яка сьогодні виступає у черговому чемпіонаті України з футболу серед команд-аматорів, поки що грає надійно і достойно. Йдеться про новачка чемпіонату СК «Коростень/Агро-Нива». Окрім виступів у Кубку України, де коростенці закономірно поступилися рівненському «Вересу», коростенські футболісти провели два стартові поєдинки аматорського чемпіонату України. Обидва матчі СК «Коростень...» проводив у гостях, і обидва рази коростенська команда досягала нічийного результату. Якщо врахувати, що суперниками СК «Коростень» були «Дністер» (очевидний і найреальніший фаворит чемпіонату) та лідер чемпіонату Рівненської області сарненський «Маяк», то два очки у гостьових поєдинках для коростенської команди можна вважати очевидним успіхом. Втім, все ще попереду: якими не були б стартові результати, налаштуватися варто на боротьбу на великі дистанції.

Як діяти, коли є підозра на інфекційне захворювання у дитини

Інфекційні хвороби у дітей можуть розвиватися дуже швидко і супроводжуватися небезпечними ускладненнями.

Тому батькам важливо знати, які симптоми повинні насторожити, коли потрібно звертатися до лікаря і як допомогти дитині до прибуття медичної допомоги

Як зрозуміти, що у дитини може бути інфекційне захворювання

Спостерігайте за симптомами. Насто-рожити мають:

- підвищена температура;
- кашель;
- нежить;
- біль у горлі;
- нудота і блювота;
- діарея;
- висип;
- втрата апетиту чи сильна млявість.

Не займайтеся самолікуванням

Домашні, народні методи, самопризначені ліки, особливо антибіотики, можуть ускладнити перебіг хвороби.

Якщо інфекційне захворювання у дитини спричинене саме вірусами, а не бактеріями, то лікування антибіотиками (що є поширеною помилкою) – може нанести шкоду дитині. Використання антибіотиків без призначення лікарем може призвести як до побічних реакцій у дитини, так і анти-

ЯК ДІЯТИ, КОЛИ Є ПІДОЗРА НА ІНФЕКЦІЙНЕ ЗАХВОРЮВАННЯ У ДИТИНИ

ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

біотикорезистентності – це коли бактерії формують захист від антибіотиків і стають сильнішими. Як наслідок – антибактеріальні препарати, які раніше допомагали дитині, можуть більше не діяти, бо стануть безсилими перед інфекцією, яка, до слова, продовжить шкодити. Лікування бактерій із антибіотикорезистентністю складніше, потребує більше часу, більш токсичних препаратів «тяжкої артилерії». Тому призначати антибіотики самостійно не можна.

Дозволено застосовувати лише безпечні симптоматичні засоби: жарознижувальні (парацетамол, ібупрофен – відповідно до віку та ваги дитини), сольові розчини для носа, достатнє пиття.

Коли і куди звертатися по медичну допомогу

Звертайтеся до педіатра або сімейного лікаря, якщо симптоми інфекції не зникають протягом кількох днів або стан викликає занепокоєння. Він знає історію здоров'я вашої дитини, може швидко оцінити стан дитини, призначити необхідні аналізи та підібрати правильне лікування. Своєчасне звернення до сімейного лікаря допоможе уникнути ускладнень, зайвого стресу і швидше одужати вашій дитині.

Важливо дотримуватися рекомендацій лікаря і завжди завершувати курс лікування, навіть якщо симптоми вже зникли.

Негайно викликайте швидку допомогу, якщо стан дитини різко погіршується

Якщо у дитини:

- температура вище 39 °С, яку складно збити;
- утруднене дихання або задуха;
- судом;
- сильний біль у животі чи голові;
- висип, що швидко поширюється;
- надмірна сонливість або втрата свідомості.

У таких випадках не зволікайте – викликайте швидку допомогу (103 або 112).

Як допомогти дитині до приїзду лікаря

- Забезпечте спокій та відпочинок;
- стежте за питним режимом, давайте воду чи розчини для пероральної регідації невеликими порціями;
- у разі високої температури – провітрюйте кімнату, можна обтерти дитину водою кімнатної температури;
- не змушуйте їсти, якщо дитина відмовляється, але стежте, щоб пила достатньо рідини;
- якщо є висип, не використовуйте креми чи мазі до огляду лікаря.

Джерело: Центр громадського здоров'я МОЗ України

Вакцинація дітей: відповіді на популярні питання батьків

Шкільні коридори скоро наповняться дитячим сміхом, і щоб радість навчання не затмарювали хвороби, батькам важливо вчасно зробити дітям необхідні щеплення від вакцинованих інфекцій.

Центр громадського здоров'я поспілкувався з Євгенієм Гречухом, фахівцем з імунізації Бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я в Україні, на популярні теми щодо вакцинації дітей. Нижче ділимося відповідями експерта.

Чи можна вакцинувати дитину, коли в неї застуда?

Так, можна. Легка застуда, що супроводжується, наприклад, невеликим кашлем або підвищенням температури до 38°C, не є протипоказанням.

Відповідно до національних клінічних настанов в Україні є тимчасові протипоказання до щеплень. Одне з них – температура тіла понад 38°C. У такому разі вакцинацію відкладають до одужання дитини.

Чи можна вакцинувати дітей із хронічними захворюваннями?

Так, можна. Хронічні хвороби не є протипоказанням до вакцинації. Навіть навпаки – діти з хронічними захворюваннями часто належать до пріоритетних груп для щеплень, оскільки тяжче переносять інфекційні хвороби.

Винятками є лише рідкісні випадки, наприклад, коли йдеться про застосування живих вакцин (приміром, щеплення від поліомієліту оральною поліомієлітною вакциною, від кору, паротиту та краснухи тощо) у людей з діагностованими імунodefіцітними станами. У таких ситуаціях рішення ухвалює лікар, оцінюючи стан пацієнта.

World Health
Organization
Ukraine

ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

ВАКЦИНАЦІЯ ДІТЕЙ ВІДПОВІДАЄМО НА ПОПУЛЯРНІ ПИТАННЯ БАТЬКІВ

Якщо у дитини алергія на ліки або харчові продукти – можна її вакцинувати?

Так. Вакцинацію можна проводити у разі наявності алергії:

- на побутові алергени (шерсть тварин, пил тощо);
- на алергени рослинного походження (пилек дерев, трав та ін.);
- на антибіотики;
- на харчові продукти (молоко, яйця тощо);
- у сімейному анамнезі.

Постійним протипоказанням до щеплень є тяжка алергічна реакція (анафілаксія) на попередню дозу вакцини. У такому разі фахівці розглядають питання щодо введення вакцини від того ж самого збудника, але з іншим складом.

Виняток – щеплення за життєвими показаннями (наприклад профілактика сказу). Його можуть проводити навіть за наявності ризиків.

Чи не ослабить вакцинація імунітет дитини, якщо вона часто хворіє?

Ні, не ослабить. Узагалі поняття «дитина, що часто хворіє» – не діагноз. Так, відповідно до міжнародної класифікації хвороб, такого діагнозу немає. Якщо дитина має кілька епізодів застуди чи ГРВІ на рік, це варіант норми й не означає, що імунітет слабкий. Часті застуди зазвичай зумовлені зустріччю з новими для організму вірусами.

Водночас якщо дитина багаторазово переносить пневмонії, отити чи синусити протягом року, то лікар може запідозрити наявність імунodefіціту. Але навіть в такому разі діти потребують щеплень, бо саме вони перебувають у групі підвищеного ризику тяжкого перебігу інфекцій.

Чи безпечно робити дитині кілька щеплень одночасно, наприклад одне – від дифтерії й правця, а друге – від поліомієліту?

Так, безпечно. Імунна система у кожної людини влаштована таким чином, що з

народження здатна без проблем відповідати на десятки тисяч збудників одночасно, тому кілька вакцин за раз не становлять жодного ризику.

До того ж це зручніше для батьків і дітей: дитина отримує захист від низки хвороб за один візит.

Що робити батькам, якщо після щеплення у дитини з'явився біль у руці, підвищилася температура чи інші реакції?

Легкі побічні реакції після вакцинації – це нормально. Вони свідчать про те, що імунна система організму формує захист від інфекції. Найчастіше це біль, почервоніння або набряк у місці ін'єкції, підвищена температура (зазвичай не вище 38°C), легка втома або інші симптоми, схожі на застуду. Такі симптоми минають за кілька днів.

Допомогти дитині можна простими способами, як при застуді чи загальному нездужанні. Від млявості дайте дитині більше рідини, а за підвищення температури до 38°C – жарознижувальний засіб. Якщо ж болить місце щеплення, прикладіть холодний компрес (без надмірного охолодження).

Чи є у вакцинах мікроدوزи алюмінію?

Деякі вакцини містять ад'юванти – речовини, що посилюють імунну відповідь. Так, завдяки цим речовинам організм виробляє більш ефективну відповідь на введений препарат і кращий захист від хвороби надалі. Серед ад'ювантів – солі алюмінію.

Історія використання солей алюмінію у вакцинах налічує майже 100 років – з 1926 року. Вони застосовуються у вакцинах проти дифтерії, кашлюку, правця, гепатиту В, пневмококу тощо. Кількість солей алюмінію у вакцинах дуже мала – зазвичай менш ніж 0,5 мг на дозу, що у десятки разів менше, ніж організм отримує щоденно з харчовими продуктами.

Джерело: Центр громадського здоров'я МОЗ України

Гороскоп на тиждень 3 вересня - 9 вересня

ОВЕН

Це час, коли важливо не боротися, а відпускати. Можуть повернутися старі страхи, незакриті теми, сни із символами минулого.

ТЕЛЕЦЬ

Тиждень може принести несподівані осяяння, особливо у сфері спілкування, навчання і творчих проєктів. Можливо, ви переглянете своє оточення.

БЛИЗНЮКИ

Вдалий час, аби навести лад у думках, документах, планах. Можливо, повернуться старі професійні завдання.

РАК

Ви відчуєте потужний потік подій минулого, який неможливо ігнорувати. Затемнення 7 вересня – потужний момент для духовного перезавантаження.

ЛЕВ

Сатурн у Рибак активує ваш 8-й дім – дім трансформації, глибинних зв'язків, чужих ресурсів. Можливо, повернуться старі борги.

ДІВА

Для Дів цей тиждень – як вхід у власну силу. Можливо, повернуться старі зв'язки, незавершені розмови, кармічні сценарії.

ТЕРЕЗИ

Тиждень може принести внутрішні осяяння, особливо у сфері здоров'я, режиму, роботи. Можливо, ви переглянете свої звички.

СКОРПІОН

Творчий та емоційно насичений тиждень. Сатурн у Рибак активує ваш 5-й дім – дім кохання, дітей, самовираження.

СТРІЛЕЦЬ

Для Стрільців тиждень може бути викликом у сфері сім'ї та дому. Сатурн у Рибак активує ваш 4-й дім – дім коріння, роду, внутрішньої опори.

КОЗОРИГ

Тиждень насичений різними подіями. Квадрат Юпітера з Марсом може створити напруженість у сфері роботи.

ВОДОЛІЙ

Цей тиждень для Водоліїв змусить провести внутрішній аудит цінностей. Пора залишити в минулому те, на що не варто витрачати ваш час та енергію.

РИБИ

Усе, що ви відкладали, тепер потребує уваги. Це час, коли ваша душа вимагає структури, а тіло – піклування.

Джерело: TCH

Куточок ГОРОДНИКА

Як зрозуміти, що гарбуз достиг і готовий до зберігання: три головні ознаки

Для успішного зберігання критично важливо зібрати гарбуз не просто дозрілим, а фізіологічно зрілим.

Це означає, що плід досяг максимального накопичення цукрів, вітамінів і сформував захисну шкірку, яка дозволить йому протистояти хворобам та втраті вологи протягом місяців. Недостиглий гарбуз швидко зіпсується, а перестиглий може стати м'яким і втратити смак.

Після збирання врожаю більшість гарбузів потребують так званого лікування. Для цього їх слід залишити на 10-14 днів у теплому (25-30 °C) і добре провітрянtimerу місці. За цей час шкірка твердне, дрібні подряпини затягуються, а смак стає кращим – частина крохмалю перетворюється на цукри. Після такої підготовки гарбузи можна безпечно закладати на довге зберігання.

Плоди гарбуза з грядок слід забрати до того, як вдарять заморозки. Якщо прогноз погоди обіцяє заморозки, краще зібрати гарбузи заздалегідь, навіть якщо вони, на вашу думку, ще трохи не дотягнули за іншими ознаками. Невелике недозрівання менш критичне, ніж морозне пошкодження.

Якщо ви помітили у плодів ознаки, про які йтиметься ниж-

че, можете бути впевнені: овоч час відправляти на зберігання. Важливо оцінювати гарбуз за комплексом ознак, а не лише за однією. Хоча кожна ознака важлива, їхня сукупність дає найточнішу картину зрілості.

Щільна шкірка. Перевірити, чи достатньо щільна шкірка плоду, можна, натиснувши на неї великим пальцем. Якщо вм'ятини не залишилося – все в порядку. Виняток становить лише мускатний гарбуз, для якого характерна більш ніжна оболонка. Щоб зрозуміти, чи дозрів гарбуз у цьому випадку, необхідно оцінити його забарвлення, яке повинно бути жовтим, помаранчевим або коричневим, та матовий відтінок шкірки.

Чіткий малюнок. У стиглих овочів малюнок на поверхні плоду яскраво виражений. Однак і тут є свій виняток – зеленоплідні сорти і гарбуз Бенінказа: при дозріванні він покривається білуватим нальотом. Для тих сортів, що мають смуги або плями, зверніть увагу, що ці візерунки мають бути чіткими та контрастними. Розмитість або блідість малюнка може вказувати на недозрівання.

Жорстка плодоніжка. Крім того, що місце, яким гарбуз прикріплюється до батога, дерев'яніє, воно також змінює свій колір. У недозрілих плодів він зелений, у дозрілих – сірий. Жорстка, дерев'яніла плодоніжка, що змінила колір, свідчить про те, що гарбуз відділився від материнської рослини природним шляхом (або готовий до цього). Це означає, що потік поживних речовин з рослини припинився.

Як доглядати за смородиною у серпні – вересні, щоб наступного року кущі дали рясні ягоди

Якщо кущі відплодоносили, це не означає, що можна забувати про догляд за ними. Інакше на наступний сезон урожай буде мізерним.

У серпні та вересні смородина готується до майбутнього сезону: саме тоді вона формує плодів бруньки, з яких наступного року з'являться ягоди, і накопичує запас поживних речовин, щоб пережити зиму. Якщо кущ у цей час виснажений, він не зможе утворити достатньо сильних бруньок і піде в зиму ослабленим. Це підвищує ризик обмерзання та погіршує весняний ріст і розвиток.

Важливо пам'ятати про регулярні поливи, а особливо, якщо погода в серпні суха. У таких ситуаціях потрібно виливати два відра води під кущ. Процедуру бажано проводити раз на тиждень. Корінню смородини потрібна волога на глибині

30-40 см, тож звертайте увагу не тільки на кількість води, а й на глибину проникнення вологи.

Також потрібна мульча, яка буде затримувати вологу. Але перед цим слід видалити всі бур'яни, які ростуть поруч, оскільки вони будуть забирати всі поживні елементи з ґрунту. Можна використовувати суміш перегною і тирси, соломі, скошену траву без насіння або навіть подрібнену кору. Товщина шару мульчі має бути 5-10 см.

У цей період необхідно підгодувати смородину. Влітку й восени смородині особливо потрібні фосфор і калій. Ці елементи зміцнюють коріння, допомагають закласти плодів бруньки на наступний рік, підвищують стійкість до хвороб і готують кущ до зимівлі.

Під кожен кущ слід внести по 2 столові ложки суперфосфату і 1 столову ложку сульфату калію. Щоб добрива подіяли ефективніше, зробіть навколо куща неглибокі борозенки по колу, там, де закінчується крона. Рівномірно розсіпте гранули, присипте їх землею і добре полийте. Завдяки воді поживні речовини швидше почнуть працювати.

Джерело: UkrMedia

Смачного!

Салат з виноградом, куркою та сиром

Інгредієнти для салату: 300 г курячого філе, 80 г твердого сиру, 200 г винограду, 1 пучок улюбленої зелені, сіль та перець до смаку. **Для заправки:** 2 ст.

л. оливкової олії, 1 ст. л. лимонного соку, 1 ч. л. меду, сіль до смаку.

- 300 г курячого філе посоліть та поперчіть, викладіть у застелену пергаментом форму та запечіть у розігрітій до 180 градусів духовці 20 хв або до готовності. Запечене м'ясо охолодіть до кімнатної температури та наріжте кубиками.

- Такими ж кубиками наріжте 80 г твердого сиру. Помийте і просушіть виноград, відділіть ягідки від китиці та розріжте їх навпіл. Помийте і просушіть зелень.

- У миску додайте нарізані сир, курку, виноград, порвіть руками або нашаткуйте зелень.

- Для заправки: в окремій ємності змішайте 2 ст. л. оливкової олії, 1 ст. л. лимонного соку, 1 ч. л. меду до стану однорідної емульсії.

- Заправте салат соусом, посоліть до смаку, перемішайте та подавайте.

накрийте її та дочекайтеся, доки компот охолоне до кімнатної температури. Потім зберігайте в темному прохолодному місці.

Джерело: klopotenko.com

Компот зі слив

На трилітрову банку: 600 г слив, 2300 мл води, 250 г цукру, 1 ч. л. лимонної кислоти.

- Ретельно помийте банку та сливи. Закип'ятіть 2300 мл води.

- Викладіть сливи в банку та залийте їх окропом. Дайте постояти так 10 хв, потім злийте воду в каструлю.

- Додайте до води 250 г цукру, 1 ч. л. лимонної кислоти та доведіть до кипіння. Залийте цим гарячим сиропом сливи в банці.

- Дно каструлі застеліть чистим рушником, викладіть на нього банку. Наповніть каструлю водою так, щоб вона доходила до середини банки. Зверху на горлечко банки покладіть кришку, але не закручуйте.

- Стерилізуйте компот 15-20 хв, потім щільно закрутіть кришку. Переверніть банку дотори дном,

3 вересня середа	4 вересня четвер	5 вересня п'ятниця	6 вересня субота	7 вересня неділя	8 вересня понеділок	9 вересня вівторок
+ 12° + 27°	+ 14° + 27°	+ 14° + 27°	+ 14° + 26°	+ 14° + 27°	+ 15° + 25°	+ 14° + 25°
741 ТИСК, ММ	744 ТИСК, ММ	745 ТИСК, ММ	746 ТИСК, ММ	745 ТИСК, ММ	744 ТИСК, ММ	745 ТИСК, ММ

Цікаві факти про папуг

• Папуги – одні з найбільш красивих екзотичних птахів, яких приручила людина. Вони дивують своїми розумовими здібностями і веселою вдачею.

• Різноманітність цих птахів величезна – від крихітного дятлового папужки до гігантського ара.

• Вчені припустили, що на території Австралії хвилясті папути живуть вже близько 5 мільйонів років.

• Першими європейцями, які побачили папуг, були солдати Олександра Македонського, які вторглися на індійську територію.

• Папути вважаються одними з найрозумніших птахів, що неодноразово підтверджено численними дослідженнями. В Австралії навіть є школи, що спеціалізуються на навчанні папуг говорити.

• Папути можуть імітувати різні звуки: від голосу людини до шуму працюючих побутових приладів. Роблять це вони тільки за допомогою рота, адже у птахів немає голосових зв'язок.

• Найбільшим у світі папугою вважається гіацинтовий ара – дуже красивий папуга з яскравим синім оперенням і відмітним жовтим кільцем навколо очей. У довжину деякі особини досягають 1 метра, при цьому важать велетні порівняно небагато – 1,5-2 кг.

• Гіацинтовий ара перебуває на межі зникнення і занесений в міжнародну

Червону книгу. Винуватці зникнення красеня – мисливці та рибалки птахів – використовують їх у комерційних цілях.

• Людську мову здатні наслідувати кілька видів папуг. Так, какаду можуть запам'ятати до 40 слів і кілька речень. Лорі відрізняються здатністю відтворення 50 слів і кількох речень. А деякі хвилястики можуть повторити близько 100 слів, але при цьому реченнями говорять рідко.

• Найрозумнішим і здатним до навчання вважається папуга жако. Відомі випадки, коли балакуни не тільки засвоювали більше 2000 слів, але й вимовляли їх з різною інтонацією, відповідно до теми «бесіди».

• Чорні какаду досягають розмірів 60 сантиметрів і важать близько 1 кілограма. У чорного какаду найбільший, до 10 см завдовжки, і потужний дзьоб – він запросто може перекусити людський палець. Не дивно, що слово «какаду» в перекладі з малайської означає «кусачки».

• Папути – одні з найбільш довгоживучих птахів. Максимальний вік дрібних особин – 25, а великих – 100 років.

• Дзьоби папуг мають особливу конструкцію, що дозволяє птахам орудувати ними з неймовірною точністю – наприклад скльовувати насіння з полум'я, не пошкоджуючи при цьому ягоди.

• Папути мають гострий слух і повертають

голову на сто вісімдесят градусів.

• У Стародавньому Римі папути, що вміють говорити, коштували дорожче молодих невістичок. Для навчання птахів мови існували спеціальні вчителі, які заробляли чималі гроші.

• Найважчий – це папуга какапо (або совиний папуга). Довжина тіла какапо близько 60 сантиметрів, при цьому вага може досягати 4 кілограмів. Ці папути втратили здатність літати і ведуть переважно наземний спосіб життя. Але іноді, очевидно згадуючи про своє «пернаті» походження, какапо вибираються на вершини дерев і летять з висоти на відстань до 50 метрів. Зустрічаються важкогазовики в Новій Зеландії.

• До речі, в США какапо визнаний однією з найбільш потворних тварин. Парадоксально, але тут же він вважається і одним з найбільш привабливих. До того ж він пахне. Не смердить, а саме пахне, можна сказати, парфумом.

• Вперше привіз папуг в Грецію полководець Онезикрит, причому це були ручні птахи, оскільки папуг в Індії тримали в будинках з незапам'ятних часів. В Індії навіть вважалося, що кожна шляхетна людина в житті має не тільки побудувати будинок, посадити дерево та народити сина, але й обов'язково виховати папугу.

Джерело: tsikavi-fakty.com.ua

РЕКЛАМА

КУРСИ ВОДІІВ ВІД ТОВ «Технічний ліцей»

Категорії, які можна відкрити
А1, А, В1, В, С1, С, D1, D, ВЕ, С1Е, СЕ

Романівка	067-410-12-15
Романів	067-799-04-27
Миропіль	067-895-10-86
Любар	096-565-26-15
Чуднів	097-992-61-48
Житомир	067-900-02-54
	068-288-28-77
Хоросів	097-516-12-25
Коростень	067-391-89-29
Новоград-Вол.	097-554-28-16
Черняхів	097-253-60-24
Ружин	097-487-88-32
Бердичів	097-466-91-50
Андрушівка	067-410-22-60
Нова Борова	067-347-47-80
Попільня	067-946-49-66
Бердичів	097-466-91-50

КОПАЄМО, ЧИСТИМО ТА ПОГЛИБЛЮЄМО КРИНИЦІ

380678794357

380679759461

380663478257

Іван Васильович

В наявності круги колодязні та каналізаційні, дашки до них

БУДМАТЕРІАЛИ

м. Чуднів

- ДОШКА ПОЛОВА
- ВАГОНКА
- РЕЙКА МОНТАЖНА
- БРУС

097 745 54 59

098 410 70 17

ВТРАЧЕНИЙ ДИПЛОМ СЕРІЯ РТ-І № 071362, ВИДАНИЙ ЖИТОМИРСЬКИМ БУДІВЕЛЬНИМ ТЕХНІКУМОМ, ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЮ БУДІВНИЦТВО ТА ЕКСПЛУАТАЦІЯ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД, НА ІМ'Я ВЛАСНОК ВІТИ АНАТОЛІЙОВИЧА, ВВАЖАТИ НЕДІЙСНИМ.

ВТРАЧЕНА КАРТА ВОДІЯ, ВИДАНА НА ІМ'Я КОВБА РОМАНА АНАТОЛІЙОВИЧА, ВВАЖАТИ НЕДІЙСНОЮ.

ВТРАЧЕНО СВИДОЦТВО ПРО ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА КВАРТИРУ № 60 У БУДИНКУ № 54 ПО ВУЛ. ВЕЛИКИЙ БЕРДИЧІВСЬКИЙ У М. ЖИТОМИРІ, № 14687 ВІД 02 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ, ВИДАНЕ НА ІМ'Я ВАЖИНСЬКОЇ НАДІЇ СТЕПАНІВНИ ТА ВАЖИНСЬКОЇ ЛЮДМИЛИ РУФІМІВНИ, ВВАЖАТИ НЕДІЙСНИМ.

РОЗМІЩЕННЯ РЕКЛАМИ В ГАЗЕТІ

067 412-89-81

ARMIA POTREBUJE
ТЕБЕ!

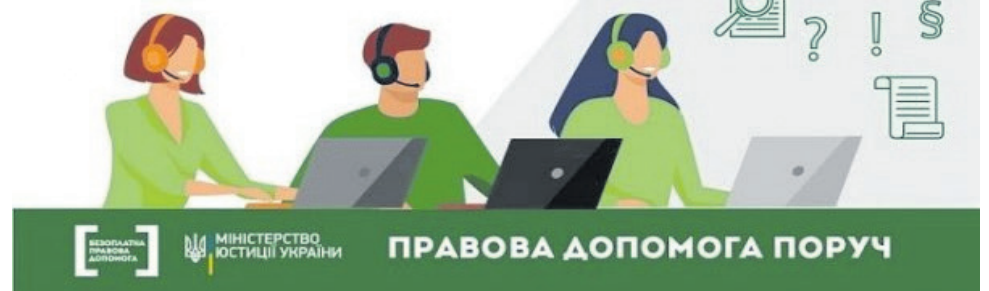
Тисячі підписують контракт, тому що Збройні Сили України – це середовище для найсміливіших та найпатріотичніших!

Житомирський районний ТЦК та СП
запрошує на службу за контрактом

Для проходження військової служби за контрактом в ЗСУ звертайся до Житомирського районного ТЦК та СП за адресою: м. Житомир, вул. Тараса Бульби-Боровця, 21, тел.: 093 868 52 30.

0 800 213 103

телефонуйте до контакт-центру системи з надання безоплатної правової допомоги

20.ua

ДОВІДКА, СТВОРЕНА ЗА
ВАШИМИ ВІДГУКАМИ

3 вересня 2025 р.
№ 27 (308)

Газета є членом
Всесвітньої газетної
Асоціації

Ідентифікатор медіа R30-02941.

Видавець – ПП "Медіа Ресурс";
адреса: 10014, м. Житомир,
вул. Рильського, 9, каб. 407

Адреса редакції: м. Житомир,
вул. Рильського, 9, 4й пов., каб. 407

Тел.: (0412) 418-189

Директор:
Олександр Васильковський,
тел.: 0 (67) 510-50-75
alex.vasilykovskiy@gmail.com

Головний редактор:
Ольга Сидельська,
тел.: 0 (97) 470-60-17

Рекламний відділ:
Людмила Павлюк
тел.: 0 (67) 412-89-81

Редакція не несе
відповідальності за зміст
реklamних матеріалів.
Редакція може не
поділяти думку авторів
матеріалів. Передрук
матеріалів видання
повинен бути узгодже-
ний з редакцією.

Віддруковано
в друкарні «ВІД і ДО»,
м. Чернівці, вул. Заводська, 37-В.
Тел.: (050) 3763347.

Зам. наклад: 5000 прим.
Замовлення № 1100

Частина тиражу
розповсюджується
безкоштовно.

